

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Konsorcium: NM, NPÚ, NK ČR

DG18P02OVV009

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

O projektu

konsorciální projekt 2018-2022:

Národní muzeum – příjemce řešitel koordinátor

Národní památkový ústav – příjemce řešitel

Národní knihovna ČR – příjemce řešitel

- virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních celků v tuzemských a zahraničních knihovnách
- prezentace dějin čtenářství a knižní kultury obecně formou čtyř výstav
- podpora péče o historické fondy v menších muzeích, galeriích a dalších paměťových institucích prostřednictvím *Certifikované metodiky průzkumu, revize a pasportizace historického knižního fondu*
- experimentální provoz online formuláře pro evidenci vlastníků knih

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Hlavní cíl 1

mapování bohemikálních provenienčních knižních celků v tuzemských knihovnách a jejich online zpřístupnění:

Knihovna Národního muzea a NPÚ:
zámecké knihovny

Knihovna Národního muzea:
Knihovny osobností
celky dle přírůstkových knih
provenience ve sbírce rukopisů a starých tisků

Národní knihovna ČR:
provenienční průzkum rezervních fondů
archivní průzkum pohybu konfiskovaných knihoven
provenienční průzkum fondu Bibliotheca nationalis

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Hlavní cíl 2

mapování provenienčně bohemikálních knižních celků v
zahraničních institucích:

Knihovna Národního muzea:

Budyšín: fragmenty týchž raně novověkých knihoven
jako ve sbírkách KNM

Žitava: fragmenty knihoven pobělohorských exulantů

Vratislav: fragmenty týchž knihovnických celků jako v
Nostické knihovně, nově rovněž někdejší
vyřazené duplicity z českých knihoven

Řezno: zámecké knihovny

Záhřeb: zámecké knihovny

Paříž: fragmenty českých knihoven
z konce 19. a první poloviny 20. století

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Plánované výsledky

výstavy:

- 1) *Urozený čtenář*
- 2) *V nejhlubší úctě*
- 3) *Slezské aristokratické knihovny*
- 4) *Krása šlechtických exlibris a supralibros*

2 virtuální výstavy:

- 1) *Provenienční složení rezervních fondů*
- 2) *Provenienční složení fondu Bibliotheca nationalis*

monografie:

- 1) *Knižní sbírky středoevropské aristokracie a provenienčně bohemikální celky v zahraničních knihovnách*
- 2) *Knižní sbírky české aristokracie*

certifikovaná metodika:

Metodika průzkumu, revize a pasportizace historického knižního fondu

ostatní:

workshop, články: 11 x Jrec, 5 x D,

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Plánované výsledky

online formulář:

- zjednodušená tvorba záznamů vlastníků knih
- uživatelé:
  - muzea a malé galerie nedisponující vlastním knihovním systémem
- poslání:
  - evidence identifikovaných vlastníků knih (osoby, rody, korporace) ve formátu *MARC 21 pro authority*
- hlavní požadavky:
  - jednoduchá struktura a uživatelská přívětivost
  - bezprostřední komunikace formuláře s knihovním systémem
- 2019 – spuštění a informační workshop pro zkušební skupinu uživatelů z řad menších muzeí

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Analýza a zpracování celků v Knihovně Národního muzea

doc. PhDr. Jaroslav Rosendorfský

- vysokoškolský pedagog: katedra romanistiky Filosofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, překladatel, jazykovědec a literární historik
- z jeho rozsáhlé knihovny vybráno 137 svazků na základě předběžného provenienčního průzkumu
- převážně dedikace autorů knih, italských, španělských a francouzských spisovatelů [Jaroslavu Rosendorfskému](#).
- prozatím zpracováno 100 záznamů v bázi vlastníků PROVENIO a 50 souvisejících bibliografických záznamů:

D. Buzzati, M. Venturi, G. Bonaviri, P. Chiara, M. Delibes, S. Juan Arbó, J. Fougère, A. Cronia, V. Renč, F. Kovárna, O. Novák aj.

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Analýza a zpracování celků v Knihovně Národního muzea

další provenienční celky v Knihovně Národního muzea

- zpracované knižní sbírky z oddělení základní knihovny:

Marie Calma-Veselá ([PROVENIO](#))

bratři Mrštíkové ([PROVENIO](#))

Viktor Kraus ([PROVENIO](#))

Eduarda Basse ([PROVENIO](#))

- záznamy vlastníků v databázi PROVENIO z oddělení knižní kultury
(výběrově):

Karel Kramář ([PROVENIO](#))

Naděžda Nikolajevna Kramářová ([PROVENIO](#))

Vratislav Kazimír Šembera ([PROVENIO](#))

Ľudovít Štúr ([PROVENIO](#))

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Zámecké knihovny

- společně Národní muzeum a Národní památkový ústav
- aktuálně zpracováno či zpracováváno 33 fondů zámeckých knihoven
  - v tomto roce (podobně jako u dalších excerpovaných fondů) především evidence a fotografování relevantních knih, zpracování do autoritních záznamů bude následovat v příštím roce a v letech následujících
  - při průzkumu evidovány zajímavosti v podobě nákupů, darů či odkazů z řad vyšší i nižší domácí a zahraniční šlechty, dvorských úředníků, vědců, právníků, lékařů, představitelů církve a církevních korporací
  - v zámecké knihovně Lázně Bělohrad objeveny původní knihovny Bertolda hraběte z Waldsteinu (+1724) a Václava Arnošta hraběte ze Schaffgotsche (1702–1753)
  - knihovně Vrchlabí byla objevena část zámecké knihovny Maršov u Úpice, kterou do Vrchlabí integrovala hrabata z Czernin-Morzinu

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Vratislav

Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu :

- kartotéka vlastníků ze 70. a 80. let 20. století jako výchozí pomůcka
- provenienčně bohemikální fondy částečně vytipovány z předchozích cest
- v letošním roce evidováno cca 300 vlastníků a pořízeno 526 snímků relevantních knih

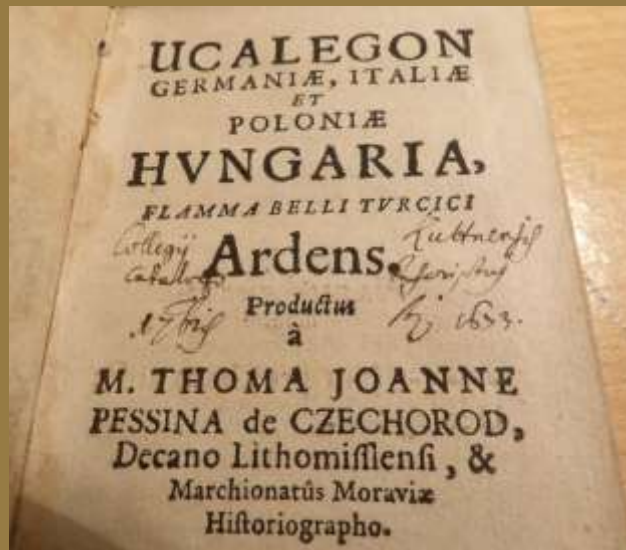

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Vratislav

Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich:

- provenienční průzkum motivován zmínkami v katalogu tisků 16. století
- identifikován rozsáhlý soubor někdejších duplikátů *Knihovny Národního muzea*

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Žitava

Christian-Weise-Bibliothek Zittau

- fragmenty knihoven českých pobělohorských emigrantů:

- Pavel Krupský (Paulus Cruppius) (+1667)
  - evangelický farář a druhý správce české exulantské komunity v Žitavě
  - během dvou studijních cest identifikováno a obrazově dokumentováno 90 knih z Crupiovy knihovny

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Žitava

- Pavel Černovický (asi 1590-1632)
  - evangelický farář a rovněž žitavský exulant
  - část jeho knihovny součástí Crupiovy knižní sbírky
- Matěj Krocínovský (1583-1648)
  - evangelický farář
  - svou knihovnu stejně jako Crupius odkázal žitavské městské knihovně (zatím s nadějí hledáme)

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Drážďany

Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden

- od 70. let 20. století zde uložena žitavská *Christian-Weise-Bibliothek*
  - část žitavského fondu včleněna do fondu *Sächsische Landesbibliothek*
  - prozatím identifikováno 20 knih z pozůstalosti *Pavla Krupského*
  - rovněž další bohemikální provenience, mj. žateckého písaře *Jakuba Strialia* (1546-1582) a přípisky několika českých exulantů pobývajících v Drážďanech

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Paříž

- první stopy českých knihoven ve francouzských fondech zaregistrovány již v letech řešení projektu PROVENIO (2012-2015)
- v letošním roce proběhla pasportizace těchto pařížských knihoven:

Bibliothèque de l'Institut de France, Bibliothèque littéraire Jacques Doucet :

- archiválie a knihy členů meziválečné avantgardy

Bibliothèque historique de la ville de Paris

Bibliothèque universitaire des langues et civilisations

- knihy české poválečné emigrace

Centre d'études slaves

- André Mazon, Louis Léger, Ernest Denis a archiválie související s osobními knižními fondy

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Paříž

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Mapování rezervních fondů Národní knihovny ČR

- průzkum v oblasti tzv. rezervních fondů v letošním roce:
  - analýza stávajícího stavu poznání pohybu větších knihovních celků ve 30.-50. letech 20. století
  - zjištění: absentují jednak heuristické práce analyzující archivní fondy s relevantními prameny pro tuto oblast dějin knihoven, jednak syntetizující práce hodnotící historické pozadí těchto událostí
  - důraz především na osudy klášterních knihoven po tzv. akci „K“ v roce 1950

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Mapování rezervních fondů Národní knihovny ČR

- heuristika zejména v tuzemských archivech uchovávající správní dokumenty relevantních institucí:

Státní úřad pro věci církevní (Národní archiv)

Historický fond (Archiv bezpečnostních složek)

Národní a univerzitní knihovna (Archiv Národní knihovny)

Státní vědecká knihovna Olomouc (Zemský archiv Opava),

Moravská zemská knihovna Brno (Moravská zemská knihovna Brno)

Státní vědecká knihovna v Českých Budějovicích (Státní oblastní archiv v Třeboni)

- komparačně rovněž zahraničí:

*Hlavní říšský bezpečnostní úřad – Reichssicherheitshauptamt
(Bundesarchiv Berlin)*

- hlavním výsledkem článek v časopise Čtenář (v tisku – vyjde v lednu):
„Loupež za bílého dne“ – osudy klášterních knihoven po akci „K“

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Průzkum fondu *Bibliotheca nationalis* Národní knihovny ČR

- zpracováno ca 1200 svazků ze signatur:
  - 45 (*Philologia nationalis*)
  - 46 (*Theologia nationalis*)
- vytvořeno celkem 170 autoritních záznamů vlastníků knih:
  - 114 personálních
  - 56 korporativních
- autoritní záznamy ve své základní podobě vytvářeny v systému *Aleph*, interním systému Národní knihovny ČR
- následně základní tvar stažen do webového katalogizačního rozhraní *eVerbis*, tedy softwarové platformy databáze PROVENIO a doplněn o specifické informace:
  - charakteristika knižní sbírky
  - charakteristika nejčastějších provenienčních záznamů
  - lokace knižní sbírky atd.
- paralelně s analýzou rezervních fondů a fondu *Bibliotheca nationalis* příprava plánu dvou virtuálních výstav

VIRTUÁLNÍ REKONSTRUKCE ROZPTÝLENÝCH PROVENIENČNĚ BOHEMIKÁLNÍCH KNIŽNÍCH CELKŮ V TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH KNIHOVNÁCH

Vědecká knihovna Olomouc

- 4 pracovníci Vědecké knihovny Olomouc
  - spolupráce formou provenienčního průzkumu lokálního historického fondu
  - průběžné provenienční zpracování fondu počínaje signaturou 1
  - v letošním roce bude zpracováno cca do signatury 3 000
  - pořizována obrazová dokumentace a stručná písemná charakteristika pro pozdější rozpracování v rámci záznamu vlastníka pro databázi PROVENIO
  - také v případě Vědecké knihovny Olomouc jsou rozpracované záznamy pro databázi PROVENIO vyhotovovány online v rozhraní *eVerbis*

IN NOM
NE DEI ET
MS.

ALPHABETUM
SECUNDA PARS
L. G. B. T. F. D. R. A. L. T. B. H. R. I. C. I.

A COLOGNE,
chez Pierre de Martens, 1683.

LEPOUSE
MANTTE.
MEMOIR ES
LANDS.
le Sieur
VIGNY.

Wittenberg.
D. Mar. Amb.
Wittenberg.

Illustration of a person on a horse, possibly a knight or a messenger, in a landscape.

